

Abstract, spectacolul Teatrului Olandez de Dans este deoarece discursul său artistic, înrudit în cel mai înalt grad cu arta sunetelor, structurează eminentamente muzical timpul coregrafic, la fel cum profilarea siluetelor în mișcare pe ecranul de un alb luminos ori de un negru absorbant al fundalului generează iluzia desenului în peniță, de expresie nonfigurativă. Plastician și compozitor totodată, oricare dintre cei trei coregrafi caligrafiază astfel un dans ce conservă extrem de vag relația cu impulsul creator inițial (pictural, literar ori muzical) al demersului artistic, păstrat doar în titlul fiecărei lucrări: la Jiří Kylián – *Aripi de ceară* (inspirat de tabloul breughelian *Căderea lui Icar*) și *Smoală și pene* (sugerat de poemul lui Samuel Beckett); la Lightfoot și León – *Vorbește* (motivată de piesa lui Steve Reich).

Absurd (în cheia estetică pe care suprarealismul a conferit-o noțiunii), grupajul acesta coregrafic este în permanență grav și profund, „zâmbind“ o singură dată: în scurtul moment când pe banchiză apar niște... hawaieni îmbrăcați în fuste translucide și foșnitoare, topind prin căldura dansului lor grosimea stratului de gheață.

Dar principala calitate a spectacolului rămâne nepuizabila fantezie și extrema tehnicitate a mișcării (preponderent solistică sau de perechi), cu prize superbe (multe dintre ele, nemaivăzute la noi) și poze aparent imposibil de menținut un timp atât de îndelungat (ce fantastică probă de echilibru și rezistență pentru balerinii trupei!), alternând lentoarea cu bruschețea și ornamentând cursivitatea gesturilor largi cu mărunte și rapide elemente de virtuozitate, într-un spirit variațional ce concordă perfect cu muzica aleasă.

Dincolo de plăcerea pur intelectuală pe care tipul acesta de coregrafie o produce privitorului, memoria publicului bucureștean va păstra însă cu siguranță și vibrația trăirii încercate văzând cum (în piesa lui Lightfoot și León) ceața izvorâtă ca prin miracol din trupul unui dansator umple încet scena, ridicându-se apoi treptat, pentru ca în cele din urmă să se prefacă într-o o ploaie fină și deasă, sub care dansatorii evoluează minute în șir, patinând superb pe apa ce inundă progresiv suprafața de joc...

Gina ȘERBĂNESCU

*Despre căutarea sensului
în zbor și cuvânt...*

La Opera Națională București a fost prezentat, în zilele de 1 și 2 aprilie 2007, un spectacol susținut de renumita companie de dans contemporan **Nederlands Dans Theater**, eveniment ce a inaugurat programul „O sărbătoare culturală. Parteneriatul Olanda–România“, prin care se dorește sărbătorirea aderării României la Uniunea Europeană.

Spectacolul a inclus trei lucrări, două creații ale lui Jiří Kylián: *Aripi de ceară* (cu premiera în 1997) precum și *Smoală și pene (Tar and Feathers)*, cea mai

recentă creație a sa, și **Vorbește (Speak for Yourself)**, semnat de coregrafii Paul Lightfoot și Sol Leon (creație din 1999).

Lucrarea *Speak for Yourself* a fost plasată între *Aripi de ceară* și *Smoală și pene*, asigurând, astfel, echilibrul între cele două creații ale lui Jiří Kylián, ce abordează teme aparent diferite, dar conectate ca esență. Căci în *Speak for Yourself* întâlnim atât problematica zborului, evidentă în prima piesă din spectacol, cât și cea a rostirii autentice, în jurul căreia se va construi, mult mai acut și mai obsesiv, ultima creație a lui Kylián.

Prima parte a acestui triptic, *Aripi de ceară*, este centrată pe metafora zborului, mitul lui Icar fiind subtil transpus în discursul coregrafic, până la camuflarea lui într-un limbaj abstract, generator al unor multiple și, în același timp, validabile interpretări. Mitul este aproape irecognoscibil din perspectivă narativă, dar perfect vizibil în planul semnificațiilor, aduse atât prin decor (copacul răsturnat, cu rădăcini în cer) cât și prin complexitatea limbajului coregrafic. Mișcarea, extrem de variată și coerentă, sugerează transcenderea terestrului prin asumarea zborului ca esențialitate. Semnificația nu intră în contradicție cu intenționalitatea răsturnării planului vizual, care induce ideea unui dans petrecut între cer și pământ, a unui zbor perpetuu contrapunctat de pericolul căderii.

Creația lui Paul Lightfoot și a lui Sol Leon, *Vorbește*, este rodul elaborării unui discurs scenic bazat pe elemente vizuale fascinante. *Speak for yourself* este o creație care are la bază ideea coincidenței contrariilor, a metamorfozelor care se petrec atunci când jocul realității are loc pe terenul schimbărilor cauzate de tensiunea semnificațiilor. Dansatorii sunt plasați, în această piesă, la confluența dintre elemente naturale contradictorii, discursul coregrafic fiind desfășurat în chiar miezul acestei contradicții. Începutul, omul fumegând care execută mișcări ce imprimă traiecte nebănuite fumului, se metamorfozează într-o scenă diluviană care va pune și mai bine în evidență abilitățile dansatorilor. Suspendarea la final a ambelor elemente contradictorii transmite un mesaj care va fi puternic reluat în ultima piesă din spectacol: un discurs autentic se formează prin depășirea sintetizatoare a unor realități aflate în conflict.

Cea mai recentă creație a lui Jiří Kylián, *Tar and feathers*, este realizată în cheie suprarealistă, sugerată de pianul extrem de înalt care domină contextul scenic și de atmosfera celor două lumi, una tenebroasă, abisală, cealaltă luminoasă, dar permanent vecină cu pericolul. Numele creației, *Tar and feathers*, trimite spre o pedeapsă din epoca medievală. Victimei i se turna smoală fierbinte pe corp, după care pe aceasta erau presărate pene. Spectacolul își centrează mesajul pe versurile ultimului poem al lui Samuel Beckett *What is the Word (Cum se spune)*, rostit chiar de Jiří Kylián. Se realizează o conexiune între ideea damnării, sugerată de titlu și funcția rostirii autentice, într-o atmosferă în care demonizarea și angelicul sunt evidențiate atât prin elemente ce țin de regia tehnică, dar, în special, prin coregrafia care alternează gesturile brutale la nivel psihologic cu discursivitatea poetică. Interferența dintre cele două planuri este asigurată și de mișcări care capătă diverse amplitudini pe parcursul spectacolului: aceleași gesturi ale dansatorilor sunt reprezentate paroxistic inițial, interogativ ulterior și parodic la final. Mișcărilor care generează contraste, atrag atenția asupra semnificației de bază a celei mai noi creații a lui Jiří Kylián: rostirea autentică rămâne întotdeauna marcată de incertitudine, întocmai cum gândirea ajunge, confruntată cu limita, în imposibilitatea de a genera, la un moment dat, rostire cu sens.